

VANTAA



Varhaiskasvatussuunnitelma

Ristipuron toimintayksikkö 25.11.2013

Sisällys

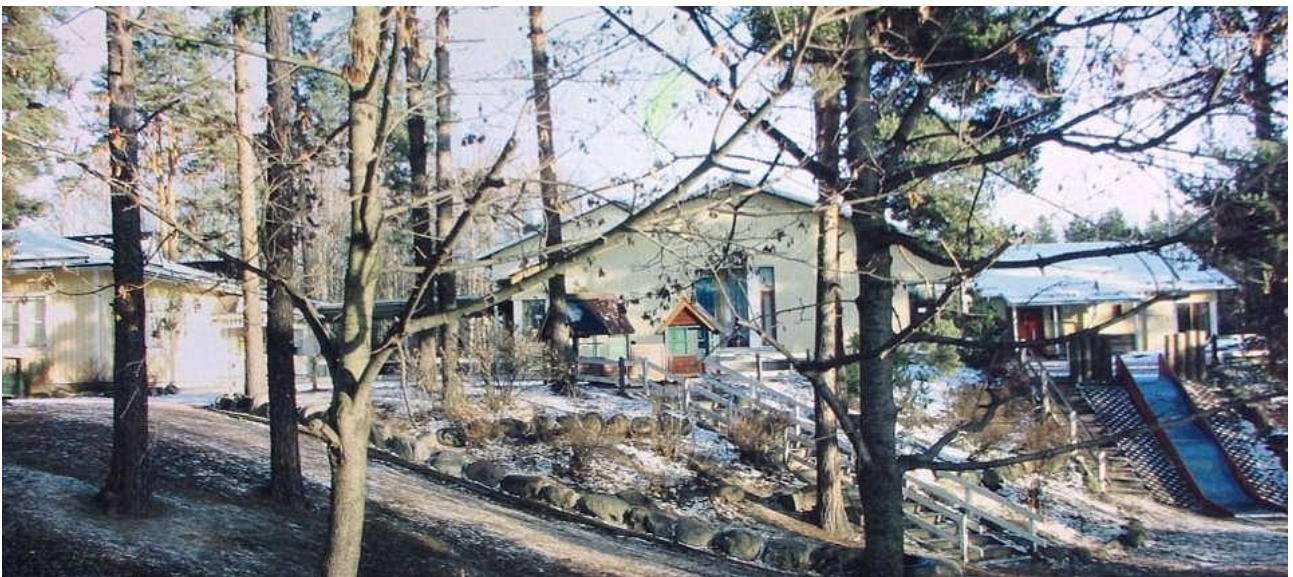
1	Johdanto	1
2	Opetussuunnitelman lähtökohdat	2
	2.1 Arvolähtökohdat.....	2
3	Kasvattajuus ja lapsikäsitys	2
	3.1 Kasvattajuus.....	2
	3.2 Lapsikäsitys	3
4	Lasten puheenvuoro	4
5	Yhteistyö perheiden kanssa	5
6	Työ lasten parissa	5
	6.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana	5
	6.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri	6
	6.3 Päivän kulku ja omatoimisuus	7
	6.4 Lasten leikki.....	7
	6.5 Oppimistoimintojen organisointi	9
	6.5.1 Matemaattinen orientaatio	10
	6.5.2 Luonnontieteellinen orientaatio	10
	6.5.3 Historiallis- yhteiskunnallinen orientaatio.....	10
	6.5.4 Esteettinen orientaatio.....	10
	6.5.5 Eettinen orientaatio	11
	6.5.6 Uskonnollis- katsomuksellinen orientaatio	11
	6.6 Esiopetuksen sisältöalueet	11
	6.6.1 Kieli ja vuorovaikutus.....	11
	6.6.2 Matematiikka	11
	6.6.3 Ympäristö- ja luonnontieto	11
	6.6.4 Taide ja kulttuuri	12
	6.6.5 Fyysinen ja motorinen kehitys	12
	6.6.6 Etiikka ja katsomus.....	12
	6.6.7 Tieto- ja viestintäteknologia	12
	6.7 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa	13
	6.7.1 Kasvun ja oppimisen tuki	13
	6.7.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskontokatsomuskasvatus	14
	6.7.3 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys	15
	6.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot.....	16
	6.8.1 Esiopetuksen järjestäminen.....	16
	6.8.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen	17
7	Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi	18
8	Kumppanuudet ja yhteistyöverkostot	19
	8.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet.....	19
	8.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto	20

1 Johdanto

Ristipuron päiväkoti sijaitsee Ruskeasannalla, Simonkylän puistoalueen kupeessa. Luonnonläheinen ympäristö mahdollistaa monipuolisen liikunnan, retkeilyn ja tutustumisen luontoon. Päiväkoti on perustettu vuonna 1987. Lisärakennus valmistui vuonna 2000. Päiväkodissa on kahdeksan lapsiryhmää.

Päiväkodissa toimitaan Vantaan kaupungin varhaiskasvatuksen tavoitteiden mukaisesti. Päiväkodissa kiinnitämme huomiota aikuisen ja lapsen väliseen vuorovaikutukseen sekä henkilökunnan ja huoltajien väliseen luottamukselliseen kasvatuskumppanuuteen.

Ristipuron päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelman pohjana on Vantaan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma (Opetuslautakunta 18.12.2012). Päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmaa on työstetty työryhmissä ja päiväkodin rakenteita hyödyntäen syksystä 2012 syksyyn 2013.



2 Opetussuunnitelman lähtökohdat

2.1 Arvolähtökohdat

Ristipuron toimintayksikön arvot perustuvat Vantaan kaupungin arvoihin, jotka ovat innovatiivisuus, kestävä kehitys ja yhteisöllisyys. Ristipurossa arvostamme uusien ideoiden kokeilemistä ja toiminnan muuttamista yrityksen ja erehdyksen kautta. Ylläpidämme omaa kulttuuriamme ja tutustumme toisiin kulttuureihin. Suhtaudumme kaikkia kohtaan kunnioittaen, avoimesti ja tasa-arvoisesti sekä kannamme vastuun toimintayksikön kaikkien lasten hyvinvoinnista. Sitoudumme yhteisiin sopimuksiin ja huolehdimme vuorovaikutuksen toimivuudesta kaikkien kanssa.



Toimintayksikössämme arvostamme luontoa ja huolehdimme omasta lähiympäristöstämme esimerkiksi siivoustalkoilla, maitotölkkejä kierrättämällä ja sammuttamalla valot tyhjästä tiloista. Perheet ohjaamme heidän tarpeita vastaavien palveluiden piiriin ja hankinnat teemme todellisen tarpeen mukaan ekologisuutta sekä kestävyyttä arvostaen.

3 Kasvattajuus ja lapsikäsitys

3.1 Kasvattajuus

Varhaiskasvatuksen henkilöstö muodostaa moniammatillisen kasvattajayhteisön, jonka toiminta pohjautuu suomalaisen yhteiskunnan määrittelemissä asiakirjoissa oleviin ja yhteisesti sovittuihin arvoihin ja toimintatapoihin. Neuvotellessaan arvoista ja toimintatavoista kasvattajayhteisö rakentaa yhteistä toimintakulttuuria. Kasvattajan työssä on tärkeää tiedostaa oma kasvattajuus ja sen taustalla olevat arvot ja eettiset periaatteet.

Oman työn pohtiminen ja arviointi auttavat kasvattajaa toimimaan tietoisesti eettisesti ja ammatillisesti kestävien toimintaperiaatteiden mukaisesti. Ammatillinen ja koulutuksen tuottama tieto ja kokemus luovat perustan osaamiselle. Kasvattajayhteisö dokumentoi, arvioi ja pyrkii jatkuvasti kehittämään toimintaansa. (VASU 2005, 16-17, tiivistetty.) Kasvattajalta edellytetään sitoutuneisuutta, herkkyyttä ja kykyä reagoida lapsen tunteisiin ja tarpeisiin.

Kasvattajat mahdollistavat aikuisten ja lasten yhteisössä hyvän ilmapiirin, jossa lapset voivat kokea yhteenkuuluvuutta ja osallisuutta. Tietoinen ja tavoitteellinen kasvatus ja opetus merkitsevät kas-

vattajalle ja kasvattajayhteisölle valintojen tekemistä. Kasvattajien tehtävänä on suunnitella toimintaa ja rakentaa ympäristö, jossa näkyvät sekä lapsille ominaisin tapa toimia että sisällölliset orientaatiot. Näkemys hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta ohjaa kasvattajan toimintaa, ja kasvattaja tiedostaa lapsen kasvun ja oppimisen mahdollisuudet. Kasvattaja kannustaa lasta omatoimisuuteen niin, että lapsi kokee iloa osaamisestaan, mutta saa myös tarpeen mukaisen avun. (VASU 2005, 16-17, tiivistetty.) Opettajan tulee tukea oppimista sekä ohjata lasta tiedostamaan oma oppimisensa ja havaitsemaan, että tämä voi itse vaikuttaa onnistumiseensa oppimisessa. Opettaja ohjaa oppimista, konkreettista kokeilemistä, tutkimista, aktiivista osallistumista sekä muuta tiedon hankintaa ja ongelmien ratkaisemisesta vuorovaikutuksessa aikuisten ja vertaisryhmän kanssa.

3.2 Lapsikäsitys

Ristipuron päiväkodissa lapsi nähdään yksilönä, joka hankkii aktiivisesti tietoa ympäristöstään tutkimalla, kysymällä, pohtimalla, havainnoimalla sekä arvioimalla toimintaansa. Lapsen sisäiselle motivaatiolle annetaan mahdollisuus kehittyä ja työskentelyssä huomioidaan lapsen tarpeet, sekä kiinnostuksen kohteet.





4 Lasten puheenvuoro

Keväällä 2013 3 - 6 -vuotialta lapsilta kyseltiin mielipidettä päivittäin toistuvista tilanteista ja eri toiminnan muodoista päiväkodissa. Tavoitteena oli nostaa esiin lasten toiveita ja ideoita entistä paremmasta ajasta. Seuraavat kommentit puhenevat puolestaan:

Ulkoilu

"uusia leluja ulkoleikkeihin, esimerkiksi lennätettäviä lentokoneita".

"Kesällä kukkia, uusi liukumäki ja lehtikasa, niin ja sitten vielä aurinkolasipäivä."

"Kaivureita, talvisin tylsää, kun ei ole leluja."

"kesäistä ilmaa".

"Haluaisin keinua aina."

"Hippaa, piilosta, leikkiä"

"et sinne tulis joku vehje, mikä antais pääsiäismunia".

Leikkihetket

"että meille tulis Batman-asuja"

"että siellä riehuttaisiin vähemmän".

"Omia leluja ja kavereita. Prinsessaleikkii."

"Ipad, telkkari, puujunarata, kaikki mitä meillä on kotona. Leikkiaikaa pitäis olla enemmän."

"Leikkiä vesileikissä."

Lepohetket

"lisää silittäjiä, satua olis kiva kuunnella".

"että ne olis lyhyempiä."

"Pääsisin alasänkyyn."

"Klassista musiikki"

"et olis paljon valoa, ja ettei tarttis olla niin kauan".

"Satu ja nukkuminen on parasta."

Ruokailu

"spagettia ja jauhelihaa"

"haluaisin istua isossa pöydässä"

"perunamuusia, kalapuikkoja ja nakkia"

"Ruoka on hyvää. Toivoisin, että kaikki eivät huutaisi kerralla."

"ettei tarttis istua niin kauan pöydässä".

Aamu- ja päiväpiiri

"laulamista, lukemista" ja "jotain syömistä, naposteltavaa".

"En pidä, kun siellä vaan istutaan ja kuunnellaan."

"Et jos arvaa oikein, saa namuja."

"että seinätaulut uudistettaisiin, koska ne vanhat ei oo enää niin hauskoja".

"Vaihtelua, tylsiä, arvoituksia ym".

"ettei niitä olisi ollenkaan"

"että voisi tehdä vaikka palapeliä sen sijaa".

"rauhallisia hetkiä".

5 Yhteistyö perheiden kanssa

Varhaiskasvatuksessa tarvitaan vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten kiinteää yhteistyötä, kasvatuskumppanuutta, jotta perheiden ja kasvattajien yhteinen kasvatustehtävä muodostaa lapsen kannalta mielekkään kokonaisuuden. Kasvatuskumppanuudella varhaiskasvatuksessa tarkoitetaan vanhempien ja henkilöstön tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemisessa. Perusta kasvatuskumppanuudelle luodaan päivittäisissä kohtaamisissa lapsen huoltajien kanssa lasta tuottaessa tai haettaessa päivähoidosta tai esiopetuksesta.

Ennen kuin lapsi aloittaa päivähoidossa tai esiopetuksessa järjestetään huoltajien ja päivähoiton työntekijän kesken aloituskeskustelu. Keskustelun tarkoituksena on välittää huoltajien tieto lapsesta sekä päivähoitoon tai esiopetukseen liittyvistä odotuksista ja toiveista. Jokaiselle lapselle laaditaan myös varhaiskasvatus-/esiopetussuunnitelma yhteistyössä huoltajien kanssa ja suunnitelmaa arvioidaan säännöllisesti. Ennen nelivuotisneuvolaan menoa huoltajien kanssa käydään hyvinvointi mallin mukainen HyVe -keskustelu, jolla siirretään tietoa lapsesta päiväkodista neuvolaan.

Muita tärkeitä yhteistyömenetelmiä ovat vanhempainillat, päiväkodin esite, tiedottaminen sähköpostilla ja tekstiviesteillä ja tiedotteet ilmoitustaululla.

6 Työ lasten parissa

6.1 Kieli vuorovaikutuksen perustana

Mitä pienempi lapsi on, sitä enemmän vuorovaikutuksen synnyminen ja ylläpitäminen on varhaiskasvattajan vastuulla. Varhainen vuorovaikutus elein, ilmein ja ääntelyin luo perustan merkitysten jakamiselle muiden ihmisten kanssa. Rikas lastenkulttuuri, kuten sadut, lorut, arvoitukset sekä musiikki, tanssi, liikunta ja draama tukevat lapsen kielellistä kehitystä ja kykyä ilmaista itseään lapselle luontevalla ja ominaisella tavalla.



Varhaiskasvattajan tehtävänä on käyttää monipuolista ja rikasta kieltä lapsen ikä- ja kehitystaso huomioiden. Kasvattaja on läsnä, kuuntelee ja kiinnittää huomiota puhetapaan ja äänenkäyttöön kaikissa arkipäivän tilanteissa. Hän rohkaisee lasta kertomaan mielipiteitään, toiveitaan ja ajatuksiaan. Kasvattaja käyttää tarvittaessa puhetta tukevia kommunikaatiomenetelmiä, kuten kuvia ja viittomia, puheen tukena. Perushoitoti-

lanteissa lapselle nimetään ja selitetään meneillään olevia asioita. On tärkeää, että aikuinen pysähtyy kuuntelemaan lasta ja vastaa lapsen kysymyksiin, yhdessä asioita pohtien ja ratkoen. Lapsiryhmiä jaetaan mahdollisimman paljon pienryhmiin, näin hiljaisemmatkin lapset tulevat kuulluksi ja pääsevät osallisiksi paremmin. Kun lapselle annetaan aikaa puhumiseen, rikastuu ja vahvistuu hänen sana- ja käsitevarastonsa. Lasten kielellistä kehittymistä, vuorovaikutuksen laatua ja määrää sekä oppimisympäristöä arvioidaan yksikössämme säännöllisesti.

6.2 Lasten oma yhteisö ja kulttuuri

Lasten oma kulttuuri on Ristipurossa vertaisryhmäkulttuuria. Lapset tuovat esille omia ajatuksiaan ja mielenilmauksiaan leikkeinä, suullisena kerrontana ja lauluina. Lasten oma kulttuuri voi ilmetä myös kuvallisina tai liikunnallisina esityksinä, käsitöinä sekä keräilyinä tai omaehtoisina rakenteluina. Kasvattaja havainnoi lasten tapaa ajatella, toimia ja kommunikoida. Hän tukee lasten omaa kulttuuria suuntaamalla huomion lapsen maailmaan ja hänen näkemyksiinsä ja kunnioittaa niitä. Lapsen osallisuus kasvaa hänen ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti.



Ryhmien oppimisympäristöt on muokattu siten, että ne houkuttelevat lasta luomaan, tutkimaan ja keksimään. Tavoitteena on antaa riittävästi tilaa ja aikaa lasten kiinnostuksen kohteille, spontaanille leikille ja taiteelle. Tällöin luodaan edellytykset lapsille peilata kokemuksiaan, ajatuksiaan ja tunteitaan taiteellisen ilmaisun kautta. Leikin ja eri taidemuotojen kautta mahdollistuu symbolisen todellisuuden ja konkreettisen todellisuuden rinnakkain käsittely. Lapsi oppii faktan ja fiktion eron säilyttäen samalla valmiuden heittäytyä leikkiin ja kuvitteluun.

Lasten leikeissä näkyvät ajan ilmiöt ja median vaikutus. Kotiympäristöstä ja isommilta sisaruksilta koulusta siirtyä leikkiperinteitä ja pelejä päiväkotiin. Lapsi voi tuoda päiväkotiin lelujaan, kirjoja ja musiikkia. Niitä voidaan käyttää lapsiryhmässä lapsen kehitystaso ja päiväkodin arvot huomioiden. Pienet juhlat ja teemoihin perustuvat tapahtumat tuovat iloa arkeen ja rikkovat sopivasti rutiineja. Myös leikkimistä yli ryhmärajojen tuetaan niin sisällä kuin ulkona.

Päiväkodilla on kiusaamisen ehkäisyä koskeva suunnitelma. Sääntöjen pohjana on turvallisuus ja kiusaamisen ehkäisy. Kullakin lapsiryhmällä on tämän lisäksi oma kiusaamisen ehkäisy suunnitelmansa, joka päivitetään vuosittain. Ryhmillä on myös omia lasten kanssa tehtyjä yhteisiä sopimuksia, jotka tukevat myönteistä kanssakäymistä. Konflikti- ja/tai kiusaamistilanteet hoidetaan kasvatajan tuella keskustelemalla kummankin osapuolen kanssa.

6.3 Päivän kulku ja omatoimisuus

Päiväkodissämme on jokaisella ryhmällä joustavasti vakaa päivärytmi. Päivän toimintaa kannattelevia rakenteita ovat tilanteiden ennakoitavuus ja toistuvuus, jotka tuovat lapsille turvallisuuden tunnetta ja auttavat jäsentämään päivän kulkua. Päiväjärjestys koostuu ryhmien kokoontumispiireistä, ulkoilun, leikin ja ohjattujen pienryhmätuokioiden vuoroteltusta, ruokailuista ja päivälevosta. Jokaisella ryhmällä on oma ikätasonmukainen viikkojärjestys, jonka kukin ryhmä muotoilee lasten tarpeita vastaaviksi. Kaikessa arjen toiminnassa tuetaan lapsen ikä- ja kehitystason mukaista omatoimisuutta. Ulkoilu, ruokailu ja päivälepo ovat tärkeitä lapsen kasvulle, perusterveydelle ja yleiselle hyvinvoinnille. Kasvattajan positiivinen asennoituminen ja esimerkki kannustaa ja ohjaa lasta oikeisiin ulkoilu-, ravinto- ja lepotottumuksiin.



Siirtymätilanteita tarvittaessa porrastetaan. Näin kasvattajan ja lapsen välisen vuorovaikutuksen laatu paranee, lapsen yksilöllinen huomioiminen ja omatoimisuuden tukeminen helpottuvat. Porrastaminen vähentää myös osaltaan melua ja konflikteja. Siirtymätilanteet nähdään mahdollisuutena vertaisoppimiseen ja lapsen omatoimisuuden kehittymiseen pukemisessa, käsihygieniassa jne.

Ruokailutilanteessa tavoitteena on miellyttävä, rauhallinen ja keskusteleva ilmapiiri. Lapsille opetaan kohteliaita käytös- ja pöytätapoja sekä terveellisiä ruokailutottumuksia ja harjoitellaan maistamaan erilaisia ruokia. Ruokailutilanteet mahdollistavat pienet työtehtävät ja lasten keskinäisen auttamisen. Lapsia tuetaan omatoimisuuteen ruokailussa ikä- ja kehitystason mukaisesti. Ekologisuus näkyy ruokailussa kierrätyksen ja jätteen lajittelun muodossa.

6.4 Lasten leikki

Leikki on varhaiskasvatuksen keskeisin lasten kehitystä ja oppimista tukeva toimintamuoto. Leikki on varhaiskasvatuksessa sekä itse tavoite, että menetelmä toivottujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Leikki on lapselle luonnollinen tapa oppia uusia asioita, ilmaista itseään ja olla osana yhteisöä. Leikin avulla lapsi oppii käsittelemään ja ilmaisemaan tunteitaan, sekä jäsentämään maailmaansa. Leikkiessään lapsi käsittelee kokemuksiaan ja oppii kontrolloimaan ja hallitsemaan käyttäytymistään, sekä harjoittelee valintojen tekemistä ja ongelmanratkaisutaitoja. Lapsen minäkuva, itsetunto, luovuus sekä mielikuvitus ja sosiaaliset vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaidot kehittyvät leikissä. Aikuisen, sekä vertaisryhmän antamat mallit ovat tärkeitä leikki taitojen kehittymisen kannalta. Puhuttu kieli on oleellinen osa leikin kehittymisen kannalta, sekä leikin tärkeä väline.



Leikki on erilaista eri ikäkausina. Pienelle lapselle leikki on usein uusien asioiden löytämistä, oppimista ja oivaltamista. Leikin ainekset tulevat jokapäiväisestä arjesta ja sen toiminnoista, sekä koe- tuista tunteista. Pieni lapsi oppii leikkimään aikuisen kanssa vuorovaikutuksessa. Esineet ovat leikkissä tärkeitä, mutta niiden merkitys voi vaihdella. Leikkitaitojen karttuessa lapset osaavat paremmin jäsentää leikkiään. Lapsen mielikuvituksen kehittymisen myötä leikin aiheet rikastuvat. Myös vertaisryhmä tulee yhä tärkeämmäksi. Leikit ovat yhä enemmän roolileikkiä ja niissä korostuu sääntöjen merkitys. Leikki on keskeinen toimintamuoto myös esiopetuksessa. Leikinomainen, lapsen kehitystasosta lähtevä toiminta edistää lapsen kielellistä kehitystä sekä uusien asioiden oppimisvalmiuksia.

Kasvattajan tehtävänä on antaa leikille tilaa, aikaa ja rauhaa niin sisällä kuin ulkonakin. Pienryhmätoiminta ja tilojen joustava käyttö takaavat leikkirauhan. Kasvattaja tukee ja rikastuttaa leikkiä ja on tarvittaessa osana sitä. Tällöin tarvitaan sekä lapsen että kasvattajan osallisuutta. Leikkiä havainnoimalla kasvattaja saa tietoa lapsen kehitys- ja oppimisvaiheista sekä kiinnostuksen kohteista. Tärkeää on myös turvata, että kaikille löytyy leikkiseuraa. Yhteisöllisyyttä ja positiivista ilmapiiriä voidaan tukea huumorin ja leikkisyyden avulla.

Leikit vaihtelevat lasten omaehtoisesta toiminnasta pedagogisesti suunniteltuun leikkiin. Leikinomaiset työtavat monipuolistavat oppimistilanteita, lisäävät oppimisen iloa ja ylläpitävät motivaatiota. Oppimisympäristöistä muokataan sellaisia, että ne houkuttelevat lasta leikkiin. Leikkitaulut toimivat leikkiin sitouttajina. Leikkivälineet ovat monikäyttöisiä ja lasten saatavilla omilla kuvite- tuilla paikoillaan.



6.5 Oppimistoimintojen organisointi

Leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen ja taiteellinen kokeminen ovat lapselle ominaisia tapoja oppia. Ihmettelemällä, ajattelemalla, kyselemällä ja tutkimalla lapsi muodostaa kuvaa yhteisöstä ja ympäröivästä maailmasta. Kasvattajan tehtävä on toimia lapsen innoittajana ja työskentelyn mahdollistajana. Hänen tehtävänä on antaa aikaa tutkimiselle ja ihmettelulle ja huolehtia, että lapsi saa monipuolisia, mielenkiintoa ylläpitäviä kokemuksia.



Leikkejä on monenlaisia lasten omaehtoisista pedagogisesti suunniteltuihin leikkeihin. Lapset ja kasvattaja voivat luoda myös yhteisiä leikkimaailmoja, jolloin sekä lasten että kasvattajan osallisuutta tarvitaan. Lisäksi leikki voi näkyä ryhmän arjessa leikillisenä vuorovaikutuksena sekä hassutteluna.

Liikkuminen on lapselle luontainen tapa tutustua itseensä ja ympäristöönsä sisä- ja ulkotiloissa. Liikunta tuottaa lapsille iloa, terveyttä ja hyvinvointia. Monipuolinen ja riittävä liikunta edesauttaa lasten kokonaisvaltaista kehitystä ja oppimista. Kasvattajan tehtävänä on kannustaa lapsia liikkumaan, luoda myönteisiä asenteita liikkumista kohtaan ja järjestää säännöllistä ohjattua liikuntaa sekä liikkumista monipuolisessa maastossa. Kasvattaja huolehtii siitä, että ympäristö on liikkumiseen innostava ja turvallinen.

Monipuolinen taiteellinen kokeminen ja ilmaisu kehittävät lapsen luovuutta ja mielikuvitusta. Lapsen annetaan ilmaista itseään hänelle ominaisella tavalla. Musiikin, kädentöiden ja ilmaisun kautta lapsella on mahdollisuus käsitellä tunteitaan ja saada elämyksiä.

Oppimisympäristö luodaan lapsen oppimaan oppimista tukeväksi huomioiden lapsen ikä- ja kehitystaso. Ympäristöstä tehdään sellainen, että se houkuttelee lasta luomaan, tutkimaan ja keksimään. Oppimisympäristön ilmapiiristä luodaan positiivinen, avoin, turvallinen ja toista ihmistä kunnioittava. Lupa leikillisyyteen ja huumoriin tukee yhteisöllisyyttä ja positiivista ilmapiiriä ryhmässä. Kasvattaja on keskeisessä asemassa ilmapiirin luojana. Hänen tehtävänä on aktiivisesti syventää ja rikastuttaa tietoa lasta ja koko lapsiryhmää kiinnostavista asioista. Oppimisympäristö mahdollistaa lapsen vuorovaikutustaitojen harjoittelun erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa toisten lasten sekä aikuisten kanssa.

6.5.1 Matemaattinen orientaatio

Varhaiskasvatuksen matematiikan tavoitteena on luoda ja vahvistaa pohjaa matemaattisille valmiuksille ja tukea lapsen myönteistä suhtautumista matemaattisia asioita kohtaan. Matemaattinen orientaatio perustuu vertaamiseen, päättelymiseen ja laskemiseen. Peliin, leikkien ja pienten tehtävien kautta lapsi tutustuu matemaattisiin peruskäsitteisiin. Käsiteltävät asiat konkretisoidaan tuomalla ne lapsen arkimaailmaan.

6.5.2 Luonnontieteellinen orientaatio

Lapsi tutustuu luontoon ja luonnonilmiöihin leikkimällä, havainnoimalla, tutkimalla ja kokeilemalla. Aiheet orientaatiolle eri vuodenaikoina haetaan lapsen lähiympäristöstä. Kestävä kehitys on yksi varhaiskasvatuksen arvoista. Varhaiskasvatusta toteutetaan ja kehitetään huomioiden kestävän kehityksen kulttuurisen, sosiaalisen, ekologisen ja taloudellisen näkökulman. Retket lähimetsään tarjoavat mahdollisuuksia yhteisille leikeille, kasvun ihmeen pohdintoille ja luonnon tutkimiselle. Ympäristövastuullista toimintaa opitaan yhdessä. Pienillä arjen teoilla opitaan ymmärtämään oman toiminnan vaikutusta.

6.5.3 Historiallis- yhteiskunnallinen orientaatio

Historiallis- yhteiskunnallisessa orientaatiossa tavoitteena on, että lapsi saa perustiedon suomalaisen yhteis-kunnan kulttuurisista juurista ja harjoittelee ymmärtämään ja arvostamaan luonnonvaraista sekä rakennettua ympäristöä, erilaisia ihmisiä ja kulttuureja sekä tuntemaan oman toimintansa vaikutuksen lähiympäristöön. Orientaatiossa rakennetaan lasten kanssa kuvaa menneisyydestä ja nykyisyydestä niistä kertovien esineiden ja dokumenttien avulla.

6.5.4 Esteettinen orientaatio

Esteettinen orientaatio avautuu havaitsemisen, kuuntelemisen, tuntemisen ja luomisen kautta. Kauneuden, harmonian, jännityksen, ilon ja pelon tuntemusten kautta lapselle syntyy esteettisiä kokemuksia. Näin lapsen arvostukset, näkemykset ja asennoituminen alkavat hahmottua. Samastuminen on orientaation tärkeä prosessi. Tärkeänä tavoitteena on lasten henkisen hyvinvoinnin ja tunne-elämän rakentaminen.



6.5.5 Eettinen orientaatio

Eettisessä orientaatioissa tarkastellaan arvo- ja normimaailman kysymyksiä. Lapsen arki on täynnä tilanteita, joissa asioita mietitään oikean ja väärän ja totuuden ja valheen näkökulmista. Lapsen ikä- ja kehitystason mukaisesti käsitellään oikeudenmukaisuutta, tasa-arvoa ja toisen kunnioittamista. Lapselle tarjotaan mahdollisuus käsitellä pelkoa, ahdistusta ja syyllisyyttä turvallisessa ympäristössä.

6.5.6 Uskonnollis- katsomuksellinen orientaatio

Uskontokasvatuksen tavoitteena on antaa lapsille mahdollisuus kohdata uskontoon liittyviä asioita ja tunteita sekä tutustua uskonnollisiin juhliin ja siihen, miten ja miksi niitä vietetään. Tavoitteena on myös antaa mahdollisuus tutustua oman uskonnon keskeisiin sisältöihin. Uskonnonopetus toteutuu yhteistyössä luterilaisen seurakunnan kanssa.

6.6 Esiopetuksen sisältöalueet

6.6.1 Kieli ja vuorovaikutus

Esiopetuksen tavoitteena on lisätä lapsen kiinnostusta puhuttua ja kirjoitettua kieltä kohtaan ja siten vahvistaa lapsen ajattelua. Häntä innostetaan kysymään, tekemään päätelmiä, vertailemaan ja arvioimaan asioita sekä tuetaan etsimään ja löytämään erilaisia ratkaisumalleja. Näin lapselle luodaan pohjaa jäsentää ympäristöään ja rakentaa maailmankuvaansa.

Arkipäivän tilanteissa lapsen kielellinen tietoisuus kehittyy erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä kuulemalla puhuttua ja luettua kieltä. Ryhmän jäsenenä lasta ohjataan kuuntelemaan, keskittymään, osallistumaan keskusteluun ja tuomaan esiin omia ajatuksiaan sekä tunteitaan.

6.6.2 Matematiikka

Esiopetuksen matematiikan tavoitteena on vahvistaa pohjaa matematiikan oppimiselle ja tukea lapsen myönteistä suhtautumista matemaattisia asioita kohtaan. Pelen, leikkien ja pienten työtehtävien kautta lapsi tutustuu matemaattisiin peruskäsitteisiin. Käsiteltävät asiat konkretisoidaan tuomalla ne lapsen arkimaailmaan. Luokittelemalla, jäsentelemällä ja vertailemalla oman arkipäivänsä asioita, esineitä ja ilmiöitä lapsi syventää jo olemassa olevia tietojaan ja taitojaan.

6.6.3 Ympäristö- ja luonnontieto

Esiopetuksen ympäristö- ja luonnontieto lähtee lapsesta itsestään ja laajenee perheen kautta lähiympäristöön. Lapsen ympäristöopiskelu tukeutuu ongelmakeskeiseen, tutkivaan lähestymistapaan, jossa lähtökohtana ovat ympäristöön liittyvät asiat, ilmiöt ja tapahtumat, joita havainnoimalla lapsi oppii käsitteitä, tekemään päätelmiä ja löytämään syy-seuraussuhteita.

Lapsi harjoittelee ymmärtämään ja arvostamaan luonnonvaraista ja rakennettua ympäristöä, erilaisia ihmisiä ja kulttuureja sekä tuntemaan oman toimintansa vaikutuksen lähiympäristöönsä. Sen tunteminen luo pohjaa suurempien kokonaisuuksien hahmottamiselle.



6.6.4 Taide ja kulttuuri

Taidekokemukset ovat merkittävä osa lapsen emotionaalista, taidollista ja tiedollista kehitystä. Esiopetuksen taide- ja kulttuurikasvatuksen tavoitteena on kokonaisvaltaisten elämysten; kädentöiden, musiikin, draama-harjoitusten, tanssin ja liikkumisen kautta kehittää lapsen luovaa ajattelua, itseilmaisua ja mielikuvitusta.

Taidekokemuksissa prosessi on tärkeämpi kuin lopputulos. Lapselle tarjotaan mahdollisuus kokea onnistumisen elämyksiä. Samalla lapsi oppii arvostamaan sekä omia että toisten tuotoksia ja elämyksiä sekä kokemaan esteettisyyttä.

6.6.5 Fyysinen ja motorinen kehitys

Esiopetuksen liikunnan tavoitteena on harjaannuttaa lapsen fyysistä ja motorista kuntoa, liikehallintaa, perusliikuntataitoja ja keskittymistä.

Ohjattujen liikuntahetkien tavoitteena on antaa lapselle virikkeitä ja kimmoke omaehtoiseen liikuntaan. Lapselle tarjotaan liikunnan iloa ja onnistumisen kokemuksia mutta myös mahdollisuus harjoitella pettymysten sietämistä. Lasta tuetaan toimimaan omatoimisesti, aloitteellisesti ja yhteistoiminnallisesti ryhmässä. Häntä ohjataan ymmärtämään liikunnan merkitys ihmisen hyvinvoinnille ja terveydelle.

6.6.6 Etiikka ja katsomus

Eettinen kasvatus sisältyy kaikkeen toimintaan. Lapsen eettiselle kasvulle ovat merkittäviä sellaiset arkikokemukset, jotka ohjaavat häntä oikeudenmukaisuuteen, oikean ja väärän erottamiseen, vastuullisuuteen, suvaitsevaisuuteen ja toisten auttamiseen. Tavoitteena on, että lapsi vähitellen sisäistää eettisiä periaatteita ja ottaa niitä huomioon toiminnassaan itseohjautuvasti.

Kulttuurinen katsomuskasvatus on kaikille yhteinen ja luonteeltaan yleissivistävä. Se antaa perustiedon suomalaisen yhteiskunnan kulttuurisista juurista.

Uskontokasvatuksen tavoitteena on antaa lapselle mahdollisuus kohdata uskontoon liittyviä asioita ja tutustua uskonnollisiin juhliin sekä siihen, miten ja miksi niitä vietetään. Tavoitteena on myös antaa mahdollisuus tutustua oman uskonnon keskeisiin sisältöihin ja juhliin. Uskonnonopetus toteutuu yhteistyössä luterilaisen seurakunnan kanssa.

Lapsen uskontokasvatukseen osallistumisesta sovitaan yhdessä lapsen huoltajien kanssa. Mikäli lapsi ei osallistu päiväkodin uskontokasvatukseen osallistuu hän elämäntutustumuskasvatukseen.

6.6.7 Tieto- ja viestintäteknologia

Esikolulainen tutustuu vertaisryhmässä leikin avulla ja aikuisen tuella tieto- ja viestintäteknisten laitteiden ja ohjelmien peruskäyttöön, internettiin ja verkossa oleviin materiaaleihin ja verkon turvalliseen käyttöön vertaisryhmässä.

6.7 Moninaisuus varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksen tärkeä tavoite ja lähtökohta on taata kaikille siihen osallistuville lapsille yhtenäinen ja yhtäläinen varhaiskasvatus. Ristipuron päiväkodissa jokainen lapsi on arvokas omana itsenään ja hänen oppimistaan ja kasvuaan suunnitellaan yksilöllisesti.

6.7.1 Kasvun ja oppimisen tuki

Kasvun ja oppimisen tuella tarkoitetaan lapsen kehityksen edistämistä ja tukemista kokonaisvaltaisesti sekä oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisemistä. Lähtökohtana on päivähoitoon tuleva lapsi, omine vahvuuksineen ja tuen tarpeineen. Lapsen hoitosuhteen alkaessa käydään yhdessä lapsen huoltajien kanssa läpi lasta koskevat esitiedot. Niiden pohjalta lähdetään suunnittelemaan lapsen hoitoa ja kasvatusta päiväkodissa.

Lapsen kasvua ja kehittymistä tuetaan ensisijaisesti yleisen tuen keinoin. Kasvun yleinen tuki kuuluu kaikille lapsiryhmän lapsille. Sen takaavat laadukas pedagogiikka ja säännöllinen ryhmän toiminnan suunnittelu. Kasvun ja oppimisen yleisen tuen keinoja ovat sellaiset, jotka tukevat kaikkien lasten oppimista ja päivän tapahtumien hahmottamista. Yleisestä tuesta esimerkkinä ovat kuvien käyttö päiväjärjestystä jäsentämässä sekä ryhmän tilojen järjestäminen niin, että ne ovat lapsille helposti hahmotettavia sekä innostavat toimimaan.

Kun huoli lapsen kehityksestä herää, tiivistetään ensin yhteistyötä lapsen huoltajien kanssa. Ryhmän toimintaa mukautetaan niin, että lapsen on helpompi siinä toimia. Mikäli kasvun ja oppimisen yleinen tuki ei riitä, ryhdytään kyseiselle lapselle miettimään tehostetun tai erityisen tuen keinoja tukemaan lapsen kasvua ja kehitystä.

Kaikille varhaiskasvatukseen osallistuville lapsille laaditaan Varhaiskasvatussuunnitelma (VASU). Kasvun ja oppimisen tukea tarvitsevalle lapselle laaditaan lisäksi Tehostetun tuen suunnitelma. Mikäli lapsi on esiopetusikäinen, laaditaan hänelle Tehostetun tuen suunnitelma, joka liitetään Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan (LEOPS). Esiopetukseen osallistuvalla lapsella, jolle on tehty päätös erityisestä tuesta, laaditaan LEOPSin liitteeksi Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), joka korvaa Tehostetun tuen suunnitelman. Suunnitelmia ovat päiväkodin henkilökunnan, vanhempien ja Kelton mukana laatimassa muut lasta tutkivat ja hoitavat tahot, kuten esimerkiksi erikoissairaanhoido, mahdolliset terapeutit, neuvola, sekä muut yhteistyötahot. Suunnitelmaa tarkistetaan säännöllisesti ja arvioidaan ovatko asetetut tavoitteet toteutuneet.

Jokaisen tehostettua tukea tarvitsevan lapsen kouluun siirtyminen pyritään tekemään joustavaksi niin, että opettajalla on esitietoja lapsesta, jotta koulu pystyy järjestämään tarvittavat tukitoimet. Oppilashuoltoryhmässä tieto koulun aloittavista lapsista siirtyy päiväkodista kouluun.

6.7.2 Monikulttuurisuuden kohtaaminen sekä uskontokatsomuskasvatus

Erilaisen kulttuuritaustan omaavat lapset osallistuvat päivähöitoon, jossa toteutetaan varhaiskasvatuksen yleisiä kasvat- ja oppimistavoitteita. Opetuksella tuetaan lapsen suomenkielen kehittymistä, kannustetaan vanhempia lapsen äidinkielen vahvistamiseen sekä tuetaan mahdollisuutta kasvaa kahteen kulttuuriin. Tavoitteet kirjataan lapsen Varhaiskasvatus -suunnitelmaan. Jokaisella muuta kuin suomea äidinkielenään puhuvalla lapsella on oikeus S2 –opetukseen. Äidinkieli on perheen tunnekieli ja vanhemmat ovat vastuussa sen opettamisesta lapselle.



Lapsen kulttuurista identiteettiä tuetaan huomioimalla lapsen ja perheen kulttuuri. Lapsiryhmän lasten eri kulttuurit pyritään tuomaan konkreettisesti näkyväksi ryhmän tiloissa ja toiminnassa. Monikulttuurisuuteen ja eri maiden kulttuureihin tutustuminen kuuluu kaikille lapsille.

Tasa-arvoisuus muistetaan myös tyttöjen ja poikien kohtelussa. Stereotyyppistä sukupuoliin sidottua ajattelua pyritään aktiivisesti välttämään ja lapsia kannustetaan toimimaan monipuolisesti erilaisissa leikkiryhmissä ja erilaisten leikkimateriaalien parissa.

Uskonto- sekä elämäkatsomustietokasvatusta toteutetaan kuten perustuslaissa on säädetty. Vanhemmat valitsevat, kumpaan näistä heidän lapsensa osallistuu. Uskontokasvatus nivoutuu suurelta osin suomalaisen kalenterivuoden tapahtumiin; juhlitaan suuria kristillisiä juhlia, kuten joulua ja pääsiäistä. Lisäksi tutustutaan joihinkin Raamatun keskeisiin kertomuksiin pyhäkoulun merkeissä joko seurakunnan tai päiväkodin henkilökunnan toimesta muutaman kerran toimintakauden aikana. Toiminnan kanssa rinnakkain järjestetään elämäkatsomustietokasvatusta niille lapsille, jotka eivät uskontokasvatukseen osallistu. Jonkin muun uskontokunnan uskontokasvatusta järjestetään ainoastaan, jos kyseisen uskontokunnan edustajia on päiväkodissa paljon. Muutoin siitä vastaavat lapsen vanhemmat. Jos ryhmässä tai henkilökunnassa on toisen uskontokunnan edustajia, voidaan silloin huomioida tai viettää jotakin tälle uskontokunnalle merkityksellistä tapahtumaa tai juhlaa.

6.7.3 Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys



Ristipuron päiväkodin ympäristössä olevat monipuoliset ulkoalueet ovat keskeinen toiminta ympäristö, jossa liikutaan ja retkeillään viikoittain läpi vuoden. Säännöllisillä metsäretkillä tutustutaan lähiympäristöön ja luontoon havainnoimalla, leikkimällä, tutkimalla ja kokeilemalla.

Lähialueella on suuri merkitys lapsen luontosuhteen muodostumiselle. Tutustuessaan metsään lapsi oppii suhtautumaan avoimesti, myönteisesti ja en-

nakkoluulottomasti luontoon. Lapsi oppii myös liikkumaan luonnossa ja erilaisissa maastoissa.

Kestävä kehitys on yksi varhaiskasvatuksen arvoista Vantaalla, joka pitää sisällään neljä osa-aluetta: Kulttuurisesti kestävä kehitys on mm. kulttuurimme säilyttämistä ihmisten välisten suhteiden kautta. Sosiaalisesti kestävä kehitys pyritään edistämään yhdessä lasten kanssa pitämällä huolta lähiympäristöstämme ja kunnioittamalla yhteisiä tavaroita.

Ekologisesti kestävä kehitys edistetään esimerkiksi kierrättämällä ryhmissä syntyvät jätteet. Taloudellisesti kestävä kehitys tuetaan käyttämällä askartelumateriaaleina myös kierrätys- ja luonnonmateriaaleja ja korjaamalla mahdollisuuksien mukaan rikkoutuneita tavaroita. Myös sähkön ja veden kulutukseen kiinnitetään huomiota.

Henkilökunta opastaa lapsia ja näyttää omalla esimerkillään mallia ekologisesti kestävästä toiminnasta. Päiväkodissa on lisäksi kestävään kehitykseen liittyvistä asioista vastaava, koulutettu ekotukihenkilö.

6.8 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

Varhaiskasvatusta toteutetaan päiväkotien lisäksi perhepäivähoidossa ja kerhotoiminnassa. Myös esiopetus ja valmistava opetus ovat osa varhaiskasvatusta. Ristipuron päiväkodissa näistä toteutuvat esiopetus ja valmistava opetus.

6.8.1 Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetus on suunnitelmallista kasvatusta ja opetusta, jossa jokaisen lapsen kehitystä ja hänen kouluvalmiuksiensa kehittymistä seurataan ja tuetaan yksilöllisesti. Sitä ohjaavat valtakunnallinen esiopetussuunnitelma, sekä Vantaan oma esiopetuksen suunnitelma (VEOPS 2011), joiden pohjalta on laadittu päiväkodin oma esiopetussuunnitelma. Ja vuosittain laaditaan Esiopetuksen ja Valmistavan opetuksen lapsiryhmän keskeiset tavoitteet. Esiopetusaika on neljä tuntia päivässä ja siitä vastaa lastentarhanopettaja. Esiopetusta annetaan n. 13 lapsen ryhmissä. Ajoittain toimitaan myös koko talon kaikkien esiopetusikäisten kanssa isommassa ryhmässä esim. urheilutapahtuman merkeissä

Lapsen ja kasvattajan välinen vuorovaikutus on esiopetuksessakin keskeisessä asemassa. Kasvattaja ohjaa lasta kohti omatoimisuutta ja kannustaa toiminnallisuuteen. Esiopetuksen psyykkinen, sosiaalinen ja fyysinen toimintaympäristö on oppimista tukevaa. Leikki on osa esiopetuksen joka päiväistä toimintaa ja pitkäkestoiselle leikille annetaan tilaa. Kasvattaja havainnoi, ohjaa ja rikastuttaa tarvittaessa leikkiä. Lisäksi esiopetusvuoden aikana vahvistetaan ryhmässä toimimisen taitoja.

Yhdessä vanhempien kanssa tehdään lapsen henkilökohtainen esiopetussuunnitelma (LEOPS). Eri-tyistä tukea tarvitsevien lasten esiopetus suunnitellaan yksilöllisesti ja mietitään tarvittavat tuen muodot. Tällöin lapselle tehdään joko tehostetun tuen suunnitelma tai HOJKS, jonka tekemiseen kutsutaan myös muut lasta tutkivat ja hoitavat tahot. Eri-tyistä tukea tarvitseva lapsi voi suorittaa esiopetuksen tuettuna tavallisessa ryhmässä tai integroidussa erityisryhmässä siten, että hän osallistuu integroituna jonkun esiopetusryhmistä toimintaan osin tai kokonaan esiopetusaikana. Mikäli lapsella on eri kieli- ja kulttuuritausta, otetaan se huomioon lapsen LEOPSissa.

Esiopetusryhmän tukena toimii konsultoiva erityislastentarhanopettaja (Kelto). Yhteistyö lasten tulevien koulujen kanssa toteutetaan järjestämällä vierailuja molemmiin puolin. Oppilashuoltoryhmä (OHR) kokoontuu toimintakauden aikana. Syksyllä OHR:n muodostavat toimintayksikön esimies, kelto ja esiopetuksen ja neuvolan edustajat ja keväällä toimintayksikön esimies ja esiopetuksen ja koulun edustajat. Kaikkien lasten kohdalla täytetään esiopetusvuoden aikana Esko –tiedonsiirto päiväkodilta kouluun. Mikäli lapsella on havaittu tehostetun tuen tarvetta esiopetusvuoden aikana, täytetään hänestä tehostettu Esko –tiedonsiirto. Kaikki tiedonsiirrot käydään läpi oppilashuoltoryhmässä.

6.8.2 6-vuotiaiden lasten valmistavan opetuksen järjestäminen

Valmistavaa esiopetusta toteutetaan tarpeen mukaan esiopetusryhmissä. Valmistavaan opetukseen tulevalle lapselle ja perheelle järjestetään kieli- ja kulttuurikoordinaattorin kanssa yhteinen kuulemis-tilaisuus tarvittaessa asioimistulkin välityksellä. Lapselle tehdään LEOPSin lisäksi tavoitteet suomi toisena kielenä (S2-kielenä) oppimiselle suomen kielen osaamisen arvioinnin perusteella. Esiopetusajan lisäksi valmistavassa opetuksessa olevalle lapselle järjestetään 5. tuntia esiopetusta päivittäin.



7 Työyhteisön rakenteet ja toiminnan arviointi

"Talon sopimukset, tiimien väliset sopimukset, tiimisopimukset ja yhteiset toimintatavat luovat kasvatustoiminnalle ja yhteistyölle perustan Ristipurossa."

Ristipurossa kasvatustyötä tehdään moniammatillisissa tiimeissä. Erityislastenopettaja, lastentarhaopettajien ja lastenhoitajien lisäksi joihinkin tiimeihin kuuluu avustaja tai KOT-lastenhoitaja (Kasvatuksen ja oppimisien tuen lastenhoitaja). Tiimi yhdessä luo ryhmäänsä tavoitteet ja toimintakulttuurin, jotka ovat linjassa Vantaan kaupungin varhaiskasvatuksen yleisten linjausten ja päiväkodin yhteisten linjausten kanssa. Tiimin lapset on jaettu ryhmän kasvattajien kesken niin, että jokaisella lapsella on vastuukasvattaja. Ryhmän lastentarhanopettaja vastaa ryhmän linjauksista ja toiminnan pedagogisesta tasosta ja esiopetuksesta. Lastentarhanopettaja hoitaa kasvuun ja oppimiseen tukea tarvitsevien lasten asioissa yhteydenpidon ja yhteistyön konsultoivan erityislastentarhaopettajan ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.

Tiimin henkilökunnan välisellä yhteistyöllä varmistetaan toiminnan yhtenäisyys ja johdonmukaisuus kasvatustyössä.

Päiväkodin pedagoginen ja informatiivinen foorumi, edustuksellinen tiimi, kokoontuu säännöllisesti. Edustustiimin tehtävänä on tiedonsiirto, päätöksen teko, pedagoginen keskustelu ja se toimii myös hyvinvointiryhmänä. Edustuksellisen tiimin muodostavat lapsiryhmien lastentarhanopettajat. Ryhmän edustajan tehtävänä on viedä edustuksellisen tiimin asiat omaan tiimiinsä ja tuoda oman tiiminsä asiat edustukselliseen tiimiin. Tiimipalavereissa arvioidaan ja suunnitellaan lapsiryhmän toimintaa lasten tarpeiden ja kehitystason mukaisesti.

Kouluttautuminen on yksi tärkeä omaa ammattitaitoa ylläpitävistä tekijöistä. Huolehdimme uuden tiedon ja osaamisen laajemmasta hyödyntämisestä. Tieto ja koulutus, samoin kuin talon sisällä tehdyt innovaatiot ja arjen keksinnöt ovat Ristipurossa yhteistä omaisuutta. Ideoiden jakaminen on sallittua, jopa suotavaa.

Havainnointi, arviointi ja suunnittelu liittyvät toisiinsa oleellisesti ja vaikuttavat toisiinsa kehämäisesti. Suunnittelu antaa toiminnalle raamit. Suunnittelulla taataan toiminnan laadukkuus, johdonmukaisuus ja vaikuttavuus.

Arviointi ja havainnointi täsmentävät ja ohjaavat suunnittelua sekä käytännön toimintaa. Arviointi on jatkuvaa ja säännöllistä. Arvioinnissa painotetaan lapsen kasvu- ja oppimisprosessin edistymistä. Ikätasonsa mukaisesti lasta osallistetaan myös toiminnan arviointiin. Arvioinnin tarkoituksena on ohjata ja kehittää lasta arvioimaan itseään ja omia taitojaan sekä kannustaa lasta eteenpäin omassa kehitys- ja taitotasossaan. Lapsilta tuleva välitön palaute, sanallinen tai sanaton, ohjaa toimintaa ja toiminnan suunnittelua.

Arviointi ja suunnittelu tapahtuvat Ristipuron päiväkodissa seuraavilla tasoilla:

- *Lapsikohtaisella
- *Ryhmäkohtaisella, koskien sekä ryhmän toimintaa, suunnitelmia että tavoitteita
- *Henkilökunnan/tiimin jäsenten välisellä
- *Kasvattajakohtaisella

Lapsen kasvua ja kehitystä havainnoidaan ja arvioidaan suhteessa hänen omaan kehitykseen ja lapsen ikätason mukaisiin kehitysodotuksiin. Arviointia tapahtuu myös perheen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa luotujen tavoitteiden antamissa raameissa. Tavoitteena on lapsen mahdollisimman yksilöllinen tukeminen ryhmäkasvatuksen puitteissa. Varhaiskasvatuksen ammattilaisilla on velvollisuus ottaa huoltajien kanssa puheeksi huoli lapsesta, mikäli siihen on aihetta havaintojen perusteella.

Vähintään kerran vuodessa pidettävä lapsen varhaiskasvatussuunnitelma –keskustelu (Vasu), 4-vuotiaan laajaan hyvinvointitarkastukseen (Hyve-malli) liittyvä keskustelu, Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma -keskustelu ja Esiopetuksesta kouluun -tiedonsiirtokeskustelu (EsKo) ovat osa arviointi-, suunnittelu- ja havainnointikäytäntöä.

Lisäksi jokainen kasvattaja arvioi omaa itseään, toimintaansa, tietojansa, taitojansa ja asenteita. Oman työn arviointi ja itserefleksio ovat keskeinen osa kasvatustyötä ja kasvattajana kehittymistä. Pedagoginen keskustelu on jatkumoa edellä mainitulle. Ristipuron päiväkodissa pedagogista keskustelua käydään suunnitellusti esimerkiksi edustuksellisissa tiimissä sekä ryhmien kasvattajien omissa tiimipalaverissa. Myös tärkeää pedagogista keskustelua käydään käytäväkeskusteluina ja vieraillessa toinen toistensa ryhmissä, ideoita ja kokemuksia jakaen.

Tiimit arvioivat toiminnan toteutumista ja lasten edistymistä. Arvioinneissa käydään läpi kasvatusta ja oppimistavoitteiden toteuttamista. Tiimien, tiimien välistä ja koko talontoimintaa suunnitellaan ja arvioidaan säännöllisesti.

8 Kumppanuudet ja yhteistyöverkostot

8.1 Yhteistyötahot ja kumppanuudet

Varhaiskasvatuksessa päiväkodin kasvattajien ensisijainen yhteistyökumppani ovat lapsen huoltajat. Yhteistyömuotoja ovat päiväkotiin tutustuminen, lapsen varhaiskasvatussuunnitelman tai lapsen esiopetuksensuunnitelman oppimissuunnitelman laatiminen, hyve-keskustelut, päivittäiset keskustelut, tiedottaminen. Usein yhteistyössä on mukana muita tahoja, kuten eri asiantuntijoita.

Eri asiantuntijoiden, kuten terapeutit, lastensuojelu, seurakunta jne., kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteena on tukea perhettä ja lasta erilaisissa elämäntilanteissa ja antaa konsultaatiota päiväkodin henkilökunnalle lapsen kasvun ja kehityksen tukemiseksi. Päiväkodin tärkeä yhteistyötaho on konsultoiva erityislastentarhanopettaja, joka ohjaa lasta ja perhettä saamaan tarvittavan tuen. Lastenneuvolan kanssa tehtävä yhteistyö on tiedon siirtoa lapsen kasvusta ja kehityksestä. 4-

vuotiaiden kanssa on käytössä Hyve-malli. Ristipuron päiväkodin lähikoulut ovat Simonkallion koulu ja Ilolan koulu. Ristipurossa on nimetty vastuuopettajat kullekin koululle, jotka hoitavat yhteydenpidon kouluihin.

8.2 Hyvinvointityö ja oppilashuolto

Varhaiskasvatuksessa hyvinvointityön tarkoituksena on edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Hyvinvointityössä on sekä yksilöllinen että yhteisöllinen aspekti. Varhaiskasvatuksen hyvinvointityön tavoitteena on lapsen, huoltajien, kasvattajien ja koko yhteisön tukeminen. Se rakentuu lapselle turvallisesta ja suotuisasta kasvuympäristöstä, kasvatuskumppanuudesta huoltajien kanssa, lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista tukevista rakenteista ja käytänteistä sekä hyvinvointia edistävästä yhteistyöstä.

Varhaiskasvatuksen hyvinvointityön erityisenä osana on esiopetusta koskeva oppilashuolto. Oppilashuollolla tarkoitetaan lapsen hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. (VEOPS 2011, 43.) Oppilashuoltotyötä toteutetaan aina yhteistyössä huoltajien kanssa. Myös lapsen näkemys ja mielipide selvitetään häntä koskevassa asiassa ja hänen osallisuuttaan tuetaan ja vahvistetaan. (VEOPS 2011, 47.) Oppilashuollon tavoitteena on helpottaa esikoululaisen kouluun siirtymistä. Oppilashuoltoryhmän muodostavat konsultoiva erityislastentarhanopettaja, päiväkodin esimies ja esiopetusryhmän henkilökunta ja tarvittaessa neuvolan terveydenhoitaja sekä lapsen tulevan koulun edustaja. Oppilashuoltoryhmät kokoontuvat syksyisin ja tarvittaessa keväällä. Niissä käydään läpi jokainen esiopetusryhmän lapsi ja mahdolliset lapsen tarvitsemat jatkotoimenpiteet. Vanhemmillä on oikeus osallistua oman lapsensa asioiden käsittelyyn. Perusperiaatteena on, että esioppilaiden, huoltajien ja esiopettajan kesken on pidetty ennen oppilashuoltoryhmän kokoontumista syksyllä keskustelu, jossa laaditaan lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma ja jossa tulevat esille ne asiat, jotka aiotaan mahdollisesti nostaa oppilashuoltoryhmän kokouksessa.

Lasten hyvinvointia ja oikeuksia edistävät osallistava toimintakulttuurimme. Lasten päivittäistä hyvinvointia edistää pienryhmäpainotteinen toiminta. Levon ja rauhallisen toiminnan sekä aktiivisen toiminnan vaihtelu, ennakoitava päivärytmi, mahdollisimman keskeytymätön toiminta sekä aikuisen aito läsnäolo ja kohtaaminen päivittäin edistävät lapsen hyvinvointia. Talossamme on nollatoleranssilinja kiusaamisen suhteen. Ristipuron päiväkodissa lasten hyvinvointia edistämään on laadittu sekä talo- että ryhmäkohtainen kiusaamattomuussuunnitelma, jotka käydään läpi ja arvioidaan vuosittain. Kiusaamattomuussuunnitelma sisältää ohjeita erilaisista toimintamalleista, kuten sylissä rauhoittamisesta ja siitä vanhempien kanssa keskustelemisesta.



Vantaa

Vantaan kaupunki
Ristipuron toimintayksikkö
Laaksotie 1, 01390 Vantaa



Vantaa